

**L**itterær



# Litterær Tidning.

N:o 32.

Fördagen den 20 April.

1839.

**Vid**  
**EJÖKEN**

# LOVISA VON LINNÉS

GRAAF

den 5 April 1839.

*En verld af ljusva blommor ligger bunden,  
Med nämlös trängtan, i naturens famn,  
Då gär en yngling, tankfull, genom lunden,  
Och ger dem alla både ord och namn;  
Känn Carl Linné — en Konung utan like;  
Ty hela blomsterverlden var hans rike.*

Ett Snilletts tornerspel stod opp i Norden,  
Ett nytt Olympia, men på kristnad grund,  
Och hän, med starka vingslag, öfver jorden  
Gå ljusets örner ifrån Odins Lund,  
Der, främst bland vise, Patriarken talar  
Orakelord utöfver berg och dalar.

Kom till det vigda rum, der Fadren hvilar —  
Ett evigt afskeds andaktsstund är när;  
Hans hjertas sista minnesblomma är  
I gräll, i englaskepmad, kring oss der;  
Hem är Linnéa till sin fader gången,  
Och sörjs af minnet, blommorna och sången!

**S**ancte marie ameliora adiuva quia regnus noster  
venerabilem te uirginem coronam ducit  
quod regnum tuum. Ite domine quia regnus domini  
est uerbi.

وَالْمُؤْمِنُونَ إِذَا قُرِئُوا إِذَا قُرِئُوا أَقْبَلُوا  
عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَلَا يَخْفَى عَلَىٰ رَبِّهِمْ مِّا  
فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاوَاتِ  
إِنَّمَا يُعَذِّبُ اللَّهُمَّ لِمَنْ يَعْصِي  
كُلَّهُمْ لِمَنْ يَعْصِي

i s u i u u

*Stilla sjönk mot jorden en fridfull asten!*

Dosva klockslag slogo till aftonbönen,  
Och mot lifvet s heliga urverld gingo

## Dödliges böner.

Då på vesterns döende guldmoln burret,  
Kom ett bud på skimrande engel-vinge  
Lyste frid kring slumrande vinterdala  
Frid ifrån hörn

Kom med Herrans frid och i den nu boning,  
Der af minnets gloria helgonkransad,  
Med ett sekel, buret på silfverlockar,

Jordens granna, Infäiga färgspel tjaste  
Icke mer den äldrigas skunna öga,  
Som på varma tårarnes azur speglar  
Heliga smer.

Tacksam, ödmjuk, lutad mot Jesu-korset  
Sted hon qvar, en bild utaf andra tiders  
Höga enfald, renare lefuadsdygder,  
Lyste och lärde,

*Lik de systrar, som uti skogens fjerran  
Gömda, glömda, trogna sin första kärlek  
Blomma tyst, i blyg, i jungfrulig oskuld,  
Glädjande vandrarn,*

Så flöt hennes lif, så idylliskt ljusligt,  
Så hon stod en leende Vinterblomma,  
Hvilken dödens kylande frosnatt skonar,  
Ålskad och vördad,

Som en harpon sommar på gyllne strängar,  
Så hon slöt, på engelens ljusva fridsord,  
Denna frömmä blick, der oändlig kärlek  
Lefvat och talat,

*Orgeltoner bäfva i höga dömen!  
Åfskedssången smälter i helig tystnad,*

*Och från tacksamt saknande hjertan böner  
Gå till din himmel!*

*Der kring svala, speglande floders stränder  
Lifets blommor skälvta i helig fägring,  
Och kring Lambet englarnes harpor brusa  
Segrande välljud.*

*Der kringsusad Ijusligt af Edens palmer  
I din faders lägande famn du hvilar,  
Och med himmelsk, signande kärlek skådar  
Neder på sorgen.*

*Ådla skugga! Tag då far väl för evigt!  
Nej! ej evigt — snart, när de blommor glöda,  
Ålsklig står i lundarnas natt Linnæa,  
Se vi dig dter!*

Nbm.

regeringen, och likväl ej skarpt tillräcktawisas af tidningarna, det är gement, att detta upplopp ske för att försvara en man, som var väl vård sitt straff, om också icke efter ordalydelsen denna gång. Det är gement, att presen utfar i personliga smäder mot de första man, som fäderneslandet äger, endast deraf att den ikke gillar deras politiska öfvertygelse, liksom ikke deha kunde få tillsammans med deras förtjenster om landet och med en personlig ädelhet och patriotism i tankensätt. Vämjeligt är bruket af en sådan skandal, som spioneras i den ensilda lefnaden och lyssnar i hvarmt nyckelhål. Det ges knapt något stort i landet, som ej någon gång blifvit med personlig smäde nedsmutsadt, och endast af tillfället olikhet i politisk öfvertygelse. Dock, säger med skäl Tegnér "annu har norden man att ställa upp emot den mörka ligass;" hos nationens ådlaste och upplyftaste sinnen utvecklar sig mer och mer misshöjet med presens missbruk. Med skäl kan dock Tegnér dem till strid mot det skändliga, ty endast så råd das landet från det demoraliseraende inflyrande af en pres, som i stället för öfvertygelsens medel ofta begagnar smädesens. Ofta tillägges, emedan den fria presen hela långa tider och stundom endast begagnar de förra. Institutioner, ämbetsmän, öfvertygelse må allt för gerna fritt recenseras, men endast med skäl, med sak mot sak, ej med öknamn och insinuationer. Sålunda gör vår liberala pres skäl för namnet, då den så förfar i andan af en åka, lika mycket af hänsla för det ådra som för fosterlandet uppfylld, liberalism; annars är den servil, trålar under egena passioner och förgivs för medborgares frihet, derigenom att den lyfter skandalen på thronen, hvilken är den grymmaste af alla tyraner och hvars regering är den mest förlamande af all terrorism. Den fria presen har dock ofta rätt i sitt tadel mot administrativen, rätt i att ifråga fördöma det verkliga stora i tidens liberala stråswanden, att han twårtom talar deraf, derigenom att han kraftfullt fördömer det owardigen sätt, hvarpå den stora saken stundom bedrifves. Han dyrkar friheten, men en frihet, som är förmistets, är lagens dotter och pålägger pligter, der den meddelar rättigheter. Det är ikke den frikande, grålsjuka, allt tadlande, blott det negativa hyl lande, anden, som bor i den sanna friheten, utan en silla, en fridens, ande, som utgår ifrån en reform af det enklaste, den egna själen, familjelivet o. s. w. innan den reformerar staten. Utgår man från sin egen reform, så skall man med förväntning finna staten reformerad, utan att man behöft förtära blomman af sitt lis med åslan för abstractioner, hvilka sakna grund i folkets historia och i förmistet. En sådan abstraction är predikandet af en fullkomlig jemnlighet, som i sin egentliga mening aldrig funnts eller kan finnas, minst i Norden, der det troga folklunnet fordrar ett yttre sammanhållande band och yttre eggelser. Samhällslivet blir alltid i Sverige en Basilika, en Kung-blte själut i Nordens lemmar. Maktens fan misbruksas, det är sannit, men aldrig i ett land med Sveriges constitution af 1809 till den grad, att en revolution bör kunna ega rum, sådan den ubröt nämnde år. Ständerna är fortfarande förmurar mot maktens misbruks, Nu är det ej maktens på thronen, som misbruksas, så att landets räddning beror på des fall. Det är en annan makt (i alla fall en makt) som stundom misbruksas, opinionens. Sistledne sommars händelser lemma derpå bewis och i stöd af dessे hängar nu skaldens wrede. Det är gement, att en drucken pöbel bryter mot den allmänna ordningen och tror sig berättigad att dymedelst göra om intet mindre beränkta åtgärder af

### Litteratur.

Läsning i Blandade Årnen. I h. Carlstad, 1839. (4 och ett halvt ark a 4 fl. wore 18 fl., men kostar 32 fl. banko.)

Denna efterlängtade tidskrift innehåller rätt intressanta saker, af utmärkta namn inom vår litteratur: Tegnér, Franzén, Agardh, Wieselgren, Brehmer, Lindeblad, O. Froyell och Adlersparre. Högst katta vi Tegnér, Agardhs och Wieselgrens bidrag, ehuva de öfriga rätt väl försvara sin plats. Tegnér, Georg Adlersparres *Skugga till Svenska Folket* visar ingalunda en afmattad skål, natur och är så långt ifrån att fördöma det verkliga stora i tidens liberala stråswanden, att han twårtom talar deraf, derigenom att han kraftfullt fördömer det owardigen sätt, hvarpå den stora saken stundom bedrifves. Han dyrkar friheten, men en frihet, som är förmistets, är lagens dotter och pålägger pligter, der den meddelar rättigheter. Det är ikke den frikande, grålsjuka, allt tadlande, blott det negativa hyl lande, anden, som bor i den sanna friheten, utan en silla, en fridens, ande, som utgår ifrån en reform af det enklaste, den egna själen, familjelivet o. s. w. innan den reformerar staten. Utgår man från sin egen reform, så skall man med förväntning finna staten reformerad, utan att man behöft förtära blomman af sitt lis med åslan för abstractioner, hvilka sakna grund i folkets historia och i förmistet. En sådan abstraction är predikandet af en fullkomlig jemnlighet, som i sin egentliga mening aldrig funnts eller kan finnas, minst i Norden, der det troga folklunnet fordrar ett yttre sammanhållande band och yttre eggelser. Samhällslivet blir alltid i Sverige en Basilika, en Kung-blte själut i Nordens lemmar. Maktens fan misbruksas, det är sannit, men aldrig i ett land med Sveriges constitution af 1809 till den grad, att en revolution bör kunna ega rum, sådan den ubröt nämnde år. Ständerna är fortfarande förmurar mot maktens misbruks, Nu är det ej maktens på thronen, som misbruksas, så att landets räddning beror på des fall. Det är en annan makt (i alla fall en makt) som stundom misbruksas, opinionens. Sistledne sommars händelser lemma derpå bewis och i stöd af dessē hängar nu skaldens wrede. Det är gement, att en drucken pöbel bryter mot den allmänna ordningen och tror sig berättigad att dymedelst göra om intet mindre beränkta åtgärder af

Franzéns Gustaf Adolf och Luther visar, att Skalden förfar att utarbeta sitt stora National-Epos, som med nöje skall emottagas af hvarje Swensk. Adlersparres *Sang öfwer Linné* är för uttänd, för litet original, men ej utan wackra, verkliga poetiska partier. *Skulden och Lidandet* af O. Froyell är en dunkel allegori, men hvars delar är mycket väl gjorda. *Ephemerider* af Adlersparre är nära nog. *Kärleksgrundarnes* werkstads är ett väl utfört stycke, ehuva Rec. nägorstädes förr sett samma idé behandlad. — Wieselgrens Recensioner öfver Geijers frihetstid är en af Wis hästa uppsatser, ty utom att der liksom i alt hvad han skrifwer är snille och alltså sprittande lis, är även smak och hållning i stilien. Så widt vi förstå har han rätt i sina anmärkningar. — Tänkaren's *Hwila* af M. Brehmer, innehåller ingenting särdeles nytt, men det är dock ett wackert och åfskligt stycke. Samhällets idealer är ett förräffligt skrifvet utkast af Agardh, hvars fortsättning vi ifrigt efterlängta, så mycket me ra som vi ej förr våga yttra os om arbetets softning. När fortsättningen kommit skola vi inläta os i en detaljerad exposition.

13 Se här ett stycke ur Agurdhs afhandling.

"Opposition emot institutionerna, eller, som är detsamma, opposition emot den i Europa gällande historiska eller organiska Statsförfatningen måste icke sammanblandas med oppositionen emot Styrelsen. Såsom man icke kan klandra någon Styrelse för annat, än att den icke följer Statsförfatningen, icke uppfattar dess anda och icke tillämpar den i ett consequent system, kan den senare oppositionen i helswår werket ingenting annat vilja, än bewara Statsförfatningen, under det den förra oppositionen vill störtta eller undergräva den. Den ena oppositionen är stående, och fortvarar så länge som Statsförfatningen warar; men den andra är omväxlande, emedan den följer Regeringens särskilda åtgärder. Man har fallat den förra oppositionen Liberalism, emedan dess närvärande riktning går ut på att göra Statsförfatningen friare; men en Styrelse måste hvarken vara liberal eller antiliberal; den får ej vara något annat än constitutionell. Den har sin instruction, och det är endast den, som den måste följa, men icke egna speculationer öfver den bästa statsförfatningen. Den, som klandrar Styrelsen för det den ej är liberal, har ej gjort begreppet för sig i denna fråga klart.

Allmänheten inser ej denna viktiga skillnad, och föreställer sig vanligen, att klandret emot Styrelsen är detsamma som klandret emot statsförfatningen, eller tvärtom. Ja, man finner åtven personer med högre bildning, som säga sig höra till oppositionen, och icke weta till hvilken af oppositionerna de höra. (Åtven d. som hafwa uppträdt emot oppositionen i vårt land, hafwa ej gjort sig reda för, emot hvilken opposition de hafwa att strida, hvadan man ser dem svärtwa in på båda fälten, och än försvara regeringen, än constitutionens grundsatser, om hvarandra.) Genom denna sammanblandning uppstår mycket oreda i discussionerne, och i partiernes ställning till hvarandra. Mången har blifvit högt kändrad för offall och överbördgång ifrån Styrelseoppositionen, då denna likväl ej kan angå något annat än bestämda åtgärder; och således något assall ifrån den ej kan komma i fråga. Endast rörande Constitutionens ändamålsenligheter kan man förändra sin mening; d. a. ifrån att vara constitutionellt sinnad blifwa liberal, eller tvärtom. (När någon således förklarat sig hafwa gjort ett assall ifrån sina tankesätt rörande Constitutionen, t. ex. hafwa blifvit liberal, i den vanliga mening, så är det aldeles förhastadt, att wanta att han åtven skulle uppträda med klander mot Regeringen. Deruti ligger ingen inconsequens, att klandra Statsförfatningen och försvara Regeringen.)

Klandret emot Regeringen kan endast, och bör endast besvaras af Ministären sjelf. Styrelseoppositionen har endast styrelsen till motpart. Det wäre opåhande, att någon annan obuden företog sig dess försvar. Men deremot är det viktigt uti en tid då opinionen är en så betydande makt i samhället att Ministären sjelf icke undandrar sig detta försvar. —

\*) Man har mycket fridt om man i Sverige kunde åga rätt att klandra Ministären för en regeringsåtgärd, då det är Konungen, som styrer. Wår tanka är, att denna rätt är en tydlig och ofridig följd af Stats-Sekreterarnes skyldighet, att resignera för alla åtgärder, som ej är i constitutions anda, och att upplysa vid åtgärder, som är stad-

Ett sådant nedfätter ingalunda Ministärens värighet. Det finnes en värighet, som ligger i sakens rättvisa; och om denne måste ministären alltid vara öfvertygad. Det behöfs emer än nedlägga denna värighet i förswaret och Ministären skall ej förlora på sitt beslut, att framlägga grunderne och anledningar för sina åtgärder. När det ej strider mpt Ministrarnes i England och Frankrike värighet, huru kan det strida emot värigheten hos Ministrarna i vårt land? När Whig-Ministären i England år 1833 anfölls på en gång af både Tories och Radikalerne, utgaf den en anonym skrift (*The Reform Ministry and the reformed parliament*) till försvar för det följda systemet, full af viktiga upplysningar, som helt och hållet rättfärdigade dem. Ministären i alla länder, utom Sverige, har en särskild tidning, \*) endast för att rättfärdiga sina åtgärder och sitt system och bibehålla opinionen på sin sida, utom hvilket styrelsen förlorar en betydlig del af sin moraliska kraft, och af möjligheten att understödjas af lagstiftande församlingen.

Klandret emot constitutionen deremot bör discuteras inom folket. Det angår folkets sak, och är icke en fråga, som rörer Regeringen annorlunda, än som constitutionens värare. Tryckfrihetsslagen i vårt land förbjuder ej att klandra constitutionen, och att i opinionen på allt sätt motarbeta och undergräva den, ehuru hvarje medborgare, enligt en annan grundlag, med ed försynt sig att försvara och upprätthålla den. Constitutionsoppositionen har således just deraf hvarje medborgare till naturlig motpart, att denne genom sin ed förbundit sig att vara Constitutionens vaktare och försvarare, hvilken i fria länder, t. ex. i Frankrike och England, alltid anses för folkets palladium.

Då vi således filja misbelätenheten med Statsförfatningen ifrån klandret emot Regeringen såsom två i sig hels olika fäker, så är lätt att finna, att de båda altså måste leda till två aldeles olika resultater; den sednare nemligen endast till ombyte af Styrelsepersonal, Ministärskräning o. s. w.; den förre till skräning i Statsförfatningen. — Den skrä i

liga. Wål är sannt, att endast Constitutionsutskottet kan ner, om Stats-Sekreterarne lemna alla upplysningar; men då det hör till de constitutionella begreppen, att konungen aldrig kan anses wilja göra något skadligt för landet, så måste också den, som anser en regeringsåtgärd, t. ex en ny förfatning, hafwa ett skadligt insynthande, och enligt tryckfrihetsslagen icke får tillskrifva Konungen det skadliga, men enligt samma tryckfrihetslag äger rätt att yttra sig deröfwer, nödvändigt tillskrifva åtgärden Stats-Sekreterarens beständige wilja, eller bristande förmåga att lemna Konungen alla de upplysningar, hvarigenom åtgärdens skadlighet ådogalades. Medborgarne måste alltid anoga, när Konungen undertecknat något som han anser skadligt, att Konungen ej blifvit riktigt upplyst och underrättad. Detta följer tydligt af det svenska constitutionella begreppet om Konungamakten. Alt åter statssekreterare ärö verkliga Ministrar, det torde man wål ej på allvar kunna nefa, om de än ej hafwa samma midsträcka makt öfver de underlydande Embetsmännen, som i andra constitutionella länder. —

\*) Den svenska Stats-Tidningen är en officiell, och icke en ministeriell tidning. En ministeriell tidning kan ej vara officiell.

Statsorganismens rite, hvorom vi i det föregående talat, är ei något annat än en sådan opposition emot statsförfatningen. Den angår det stora mälet, att förvända den historiska staten, uppkommen under omständigheteras inverkan, till en rationell stat, till den enklaste stat, en stat, som ej erkänner annat ändamål, än att bewara och värda, lika för alla, medborgars rätt, frihet och egendom.

#### Ordbok till Cornel. Nepos. St. 1838.

En översättning efter Grose. Boken är lika lämplig för hör ändamål, som Gumælii ordbok till Xenophons Anabasis. Vi är inte frånstöt af dess bruk. Den gör upplydningsen onödig, och lär gosen på egen hand arbeta sig till textens rätta förstånd, och ju tidigare gosen lär sig arbete, lita på sig sjelf, ju bättre. Vi harwa icke genomsikt arbetet, men håndelsevis funno vi oppriätere. Tryckel böra i en sådan bok framför allt undvikas.

Välandsk Litteratur  
Bibliotheca Patrum Eccles. latinor. selecta curante  
Gersdorf. Lips. 1838. [1 Th. eller 16 gr. à Bandet.]

En ny nitid och värdad upplaga af de latinska kyrkofädernas walda arbeten, af hvilka redan utkommit Clemens Rom. Recognitiones och Cypriani Epistolæ (tillsammans kostande 2: 44 Banco), och på hvilka snart skola följa Tertulliani arbeten, andra bandet af Cyprianus, Laurentius, Minucius Felix, Arnobius, Augustinus m. fl. — Omfligt wäre, att de Grekiska kyrkofädernes walda skrifter utgåsves i en så föga kostsam samling

#### Lithographie.

Porträtt af "OSCAR Sveriges och Norges Kronprins," efter F. Westin, ritad på sten af E. Lundh, tryckt hos Gjöthström och Magnuson. Folio. (2 ♂ B:co)

"Jag minns hans blick, jag minns hans drags  
"I alla evigheter." — Franzen.

Vi synde, att anmäla denna nys utkomma tavla, som bland det svenska konstyrckers alster intiger ett af de främsta rummen. Att i ord vilja uttrycka det hälsfulla och majestätiska i de på engång manliga och milda ansletsdragen, är liko svårt som överbördigt; zo hvem ibland os har ej sett OSCAR, eller äminstone hört Honom beskrivnas? Överalte finnas dehuom Hans porträtter, från det prydliga konstrycket i den rikes hus till det simpla trädsnittet i bondekojan. Hans bild har i de flesta svenska boningar blifvit en nödvändig prydnad, ett Palladium, hwarpå modren leder sitt barns första blickar. Deraf kan förklaras den stora mängd af OSCARS porträtter, som nästan hvarje är utkommit, och af allmänheten blifvit emotagna med litlig begärighet. Vi nämna här några upplagor, som håndelsevis äro os bekanta, och utmärka med utropstecken dem deribland, som synas os ega något större värde.

1. Porträtt af Oscar, Sveriges Arvfurste, Hertig af Södermanland. E. Åkerblad del. et sculps.

2. Träss Porträtt af Oscar, Sveriges och Norges Kronprins. L. Fehr fecit. Lithografiskt tryck af Fehr och Müller.

3. Samma porträtt med en och annan förändring. L. Fehr fecit.

4. Oscar Sveriges och Norges Kronprins. Kopparstick.

5. — — — — — Stentryck af C. von Scheele.

6. — — — — — Westin del.; Steindr. af E. Müller.

7. — — — — — J. D. Collberg del. et lithogr.

8. — — — — — i Mellins och Thomsons Museum, åtsökldt af Nicanders förträffliga verser!

9. — — — — — Stieler pinnxit, Cardon lith., tryckt hos Gjöthström och Magnuson. !!

10. — — — — — Joh. Cardon del. 1838, tryckt af Spong & Cardon !!! Kanste mera likt, men mindre wackert än det förhade.

11. — — — — — ester Westin ritadt af Lundh !!! m. fl.

Bland allmogen finner man dehuom nästan öfverallt förlorade trädsnitt, föreställande Kronprinsen, uppsatta på väggarna, ofta i tennramar. De äro eljest eländigt utsörda. Speculationsandan har dock med klok beräkning, smyckat dosor, Speglar, plånböcker, kräsnålar m. m. med den kära bilden.

Slutligen nämne wi i förbigående Westins, Södermarks, Sandbergs m. fl. oljemålade porträtter; Wäys, Gillbergs m. fl. miniatyror; Byströms, Göthes m. fl. byster, samt Lundgrens, Salmsons och Loos' medailler.

Så harwa de stöna konsterna, tackfamma för Hans wänslap, tästlat att i mångfaldiga former förewiga de älfade dragen. Det finnes dehuom intet Svenskt hjerta, som ej också eger sin OSCAR-bild, målad med kärlekens och hoppets rika färger; den är skönare och sannare än hvarje annan, och blektar först uti döden!

— RGM —

#### Akademiska Nyheter.

Till Ästhetiska Professionen i Lund har Rector Almqvist satt sista rummet, Doc. Hagberg andra och Adj. Rydberg tredje. Derigenom har Consistorium nuvalat den satsen att snille kommer i sista rummet vid fråga om fördringarne vid Professoratus-beförande. Det blir intressant att se, om samma grundsats nu sancioneras vid högre forum. — Det var en gång ett snille, som kallade sig Vitalis, hvilken sökte en skolmästershåla och fick afflag, emedan han var ett snille, d. w. s. en som skulle svulta. Esterwerden harmades derafwer. Almqvist är ett siffer snille än Vitalis, ja en af de utomordentligaste Genier, som svenska jorden frambragt och dock —

#### Gefle, hos A. P. Landin.